

LIFELONG READERS

**Czytelnicy przez całe życie:
Europejska Sieć Promocji Czytelnictwa
dla Bibliotekarzy Szkolnych, Edukatorów
i Zarządzających Instytucjami
Kulturalno-Oświatowymi**

www.lifelongreaders.org

Niniejsza publikacja została przygotowana przez partnerów projektu "Lifelong Readers: A European Reading Promotion Framework for Primary School Librarians, Educators, and Administrators (LiRe)" - Czytelnicy przez całe życie: Europejska Sieć Promocji Czytelnictwa dla Bibliotekarzy Szkolnych, Edukatorów i Zarządzających Instytucjami Kulturalno-Oświatowymi

[Numer umowy: 518250-LLP-1-2011-1-CY-COMENIUS-CMP].

Niniejsza publikacja może być w całości lub części kopiowana wyłącznie dla celów niekomercyjnych i z zastrzeżeniem praw koordynatora projektu LiRe – CARDET LTD oraz Komisji Unii Europejskiej

This project has been carried out with the support of the European Community and the Lifelong Learning Programme. The content of this project does not necessarily reflect the position of the European Community, nor does it involve any responsibility on the part of the European Community.

Lifelong Learning Programme

Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Unii Europejskiej. Publikacja zawiera wyłącznie opinie partnerów projektu i Komisja Unii Europejskiej nie bierze

odpowiedzialności za zawartość merytoryczną publikacji.

Spis treści

Opis projektu Lifelong Readers

2

Co to jest promocja czytelnictwa

4

Efektywne programy promocji czytelnictwa

17

Wskazówki dla animatorów promocji czytelnictwa

30

Wnioski dotyczące stosowania metod opracowanych w ramach projektu

40

Motto projektu LiRe

Uczeń przez całe życie jest przede wszystkim czytelnikiem przez całe życie

Opis projektu LiRe

Projekt jest realizowany przez instytucje z 4 krajów europejskich w ramach programu LLP Comenius. Celem projektu jest zachęcenie nauczycieli, bibliotekarzy szkolnych i pracowników administracji szkół do propagowania czytelnictwa wśród dzieci w wieku 6-13 lat i wypracowywaniu nawyków czytania na całe życie.

Badania wskazują na niski poziom umiejętności czytania i pisania młodych Europejczyków oraz na potrzebę kształcenia ustawicznego i wspierania działań w tym zakresie we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

Projekt LiRe ma na celu:

1. stworzenie bazy strategii czytelniczych i działań praktycznych, służących tworzeniu grup czytelniczych i promowaniu radości czytania;
2. opisanie programów promujących czytelnictwo, które przyniosły wymierne korzyści lub zostały wyróżnione w konkursach i pogrupowanie ich w kategoriach „Promocja czytelnictwa poprzez zabawę”, „Wolontariat”, „ICT”, „Sztuka” itp;
3. stworzenie pakietu treningowego LiRe Pack, który będzie zawierał trzy moduły szkoleń dla nauczycieli, bibliotekarzy szkolnych i pracowników administracji szkół oraz przeprowadzenie szkoleń pilotażowych w instytucjach partnerskich projektu.

Projekt był realizowany od grudnia 2011r do listopada 2013r.

Koordynatorem projektu było Centre for the Advancement of Research and Development in Educational Technology [CARDET]

Partnerami projektu byli:

1. Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Ursus m.st. Warszawy / Polska

-
2. Uniwersytet Pireus / Grecja
 3. Instytut Literatury dla Dzieci w Wiedniu / Austria
 4. Uniwersytet w Worcester / Wielka Brytania
 5. Fundacja INNOVADE / Cypr
 6. Stowarzyszenie Edukacji Ustawicznej MEATH VEC w Navan /

Wszystkie informacje i materiały do wykorzystania są dostępne na stronie internetowej projektu www.lifelongreaders.org.

Co to jest promocja czytelnictwa

Miłość czytania
„Rozbudzanie miłości do czytania jest zbyt ważne, żeby pozostawić je przypadkowi”

Opublikowane statystyki PISA (The Programme of International Student Assessment) - Programu Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów odnoszą się do poziomu kompetencji czytelniczych w ponad 60 krajach całego świata. „Alfabetyzacja czytelnicza” jest zdefiniowana przez PISA jako „umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstu pisanego, umiejętność wykorzystywania informacji zaczerpniętych z tekstu pisanego oraz umiejętność wyrażania opinii dotyczących tekstu pisanego w celu osiągnięcia wytyczonych przez siebie zadań, pogłębienia wiedzy oraz aktywnego uczestniczenia w społeczności lokalnej”. Powyższa definicja ściśle łączy czytanie z uczeniem się przez całe życie.

Pośród 24 państw członkowskich Unii Europejskiej, biorących udział w badaniach ankietowych PISA w 2009 r. tylko 5 krajów zostało ocenionych powyżej średniej, 8 krajów zostało ocenionych jako średnie i 11 krajów zdobyło punkty poniżej średniej. Raport „Nauczanie czytania w Europie” (EACEA, 2012) podkreśla, że „w 2009 r. przeciętnie jeden na pięciu piętnastolatków w 27 krajach Unii Europejskiej miał trudności z wykorzystaniem swoich umiejętności czytania w nauczaniu” (13). Dane te potwierdzają niezadawalający stan kompetencji czytelniczych w europejskiej edukacji, który oczywiście musi ulec zmianie, jeśli Europa ma osiągnąć swoje ambitne plany edukacyjne, społeczne, polityczne i ekonomiczne.

W „ET 2020” zawarte zostały wskazówki Komisji Unii Europejskiej, które wyrażają potrzebę natychmiastowej poprawy obecnej sytuacji: „największym wyzwaniem jest zapewnienie nabywania i doskonalenia kluczowych umiejętności przez każdego z obywateli”. Odnośnie kluczowych kompetencji w Regulaminie składania wniosków aplikacyjnych do programów Uczenia się przez Całe Życie na lata 2011-2013 jasno stwierdzono, że „doskonalenie kluczowych kompetencji powinno być zapoczątkowane rozwinięciem podstawowych umiejętności czytania, rozwiązywania zadań matematycznych oraz rozumienia nauk ścisłych i powinno obejmować zarówno umiejętność poruszania się w obrębie jednego przedmiotu, jak i umiejętność korzystania przekrojowo z wiedzy, nabytej z wielu przedmiotów, co

będzie motywowało uczniów do dalszego pogłębiania wiedzy i kompetencji” Należy podkreślić, że w tym i wielu innych dokumentach, związanych z polityką Unii Europejskiej „alfabetyzacja czytelnicza” jest traktowana jako pierwsza i najważniejsza kompetencja, ponieważ uzyskanie wszystkich pozostałych umiejętności zależy w ogromnym stopniu od umiejętności czytania.

Partnerzy projektu LiRe zgadzają się z twierdzeniem, że alfabetyzacja czytelnicza jest bezpośrednio związana z pozytywnym nastawieniem wobec czytania i wykształconym nawykiem czytania. W Międzynarodowym Raporcie PIRLS 2006 stwierdzono, że uczniowie z najbardziej pozytywnym nastawieniem do czytania uzyskiwali najlepsze wyniki w zakresie czytania. (2006:6). Bezpośrednia zależność pomiędzy wykształconym nawykiem czytania a wysokimi kompetencjami czytelniczymi stanowiła motywację do stworzenia projektu LiRe.

W jednej trzeciej krajów Unii Europejskiej odnotowuje się pozytywne wyniki w zakresie czytelnictwa, ale w pozostałych krajach brak tak dobrych rezultatów.

Analizy prowadzone przez partnerów projektu LiRe wykazały, że w krajach o wysokim poziomie czytelnictwa realizowane są coroczne programy promocji czytelnictwa zarówno o zasięgu lokalnym, jak i krajowym. Podejmowane są również działania w celu propagowania kultury czytania i tworzenia społeczności czytelniczych. W krajach tych od dawna zdano sobie sprawę, że „rozwijanie zamiłowania do czytania jest zbyt ważne, żeby pozostawić je przypadkowi” (Spiegel, 1981:4).

Projekt LiRe ma na celu wykształcenie nawyku czytania i rozwinięcie kompetencji czytelniczych oraz umiejętności uczenia się we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Swoje działania realizował z uwzględnieniem priorytetów i celów edukacyjnych Unii Europejskiej, gromadząc doświadczenia partnerów w zakresie promocji czytelnictwa, zbierając opinie ekspertów z krajów Unii Europejskiej i całego świata, tworząc sieć promocji czytelnictwa oraz szkoleń dla nauczycieli i bibliotekarzy w krajach partnerów projektu.

Niniejszy „Raport badawczy LiRe” stanowi podstawę stworzenia sieci partnerskiej, która ma na celu zwrócenie uwagi decydentom, nauczycielom akademickim, metodykom, dyrektorom instytucji edukacyjno-kulturalnych, nauczycielom i bibliotekarzom na rezultaty badań w zakresie promocji czytelnictwa oraz zapoznanie ich z zasadami, strategiami i rozwiązaniami, jakie można zastosować przy projektowaniu i wdrażaniu programów promocji czytelnictwa. W kolejnych rozdziałach raport omawia cechy czytelnika przez całe życie, analizuje korzyści, wynikające z zaangażowania w czytanie oraz przedstawia instytucje, nauczycieli i bibliotekarzy, którzy promują czytelnictwo w sposób efektywny.

1. Cechy czytelnika przez całe życie

Człowiek uczący się przez całe życie to przede wszystkim czytelnik przez całe życie. Czytanie jest zapewne najbardziej istotną umiejętnością życiową, która odgrywa decydującą rolę w rozwoju społecznym jednostki, w osiągnięciu sukcesu zawodowego i w ogólnym samorozwoju. Czytelnik przez całe życie to osoba o wysokim stopniu motywacji, doceniająca wartość czytania i odnajdująca przyjemność w czytaniu. To taka, która czyta, uczy się i ewoluuje przez całe życie.

Partnerzy projektu LiRe postanowili dołożyć wszelkich starań do stworzenia tysięcy czytelników przez całe życie w instytucjach edukacyjno-kulturalnych krajów europejskich. Według Atwella takie działania powinno być kluczowym celem edukacji językowej: „I to jest właśnie zadanie: stworzenie z każdego dziecka kompetentnego i krytycznego czytelnika, pełnego pasji i dobrych nawyków” (Atwell: 12)

Miller, która tak jak Atwell jest badaczem-edukatorem opisuje cechy swoich studentów – czytelników przez całe życie: „Sami widzicie, że moi studenci to nie tylko sprawni i zdolni czytelnicy, oni też kochają książki i czytanie. W takim miejscu zaczyna się tworzenie czytelników przez całe życie” (Miller: 4)

Badacze kładą szczególny nacisk na odnajdywanie przyjemności w czytaniu. Sugerują, że doświadczona przez czytelnika przyjemność w czytaniu jest kluczowym czynnikiem motywującym do czytania: „Osoby, które nie odnajdują przyjemności w czytaniu mają tendencję do podchodzenia do książki jak do rocznego PIT-u: trudne, obowiązkowe, czasochłonne. Na odmiannę stu procentowi czytelnicy nie

kojarzą czytania z jakimkolwiek wysiłkiem. Sięgają po książkę w każdej wolnej chwili, najczęściej noszą książkę przez cały czas przy sobie, na wypadek konieczności postania w kolejce” (Ross:4)

Lockwood także podkreśla znaczenie czytania dla przyjemności: „Czytanie dla przyjemności jest istotną i wspólną wielu ludziom manifestacją pozytywnego nastawienia do czytania. Przejawianie takiego nastawienia jest ściśle związane z koncepcją „zaangażowania w czytanie” i „motywowania do czytania” (Lockwood: 1)

Próbując wyjaśnić, dlaczego niektórzy czytają w wolnym czasie więcej niż pozostali, badacze i edukatorzy wskazują na znaczenie motywacji do czytania. Guthrie i Wigfield definiują motywację do czytania jako „osobisty cel jednostki i przywiązywanie wagi do tematów, procesu i rezultatów czytania”. Podkreślają istotne znaczenie motywacji do czytania w rozwoju jednostki (2000: 405). Zaangażowanie w czytanie to szersze pojęcie, zawierające motywację do czytania, ale nie tylko. OECD postulują, żeby w „zaangażowanie do czytania” włączyć czytanie dla przyjemności, szeroko rozumiane czytanie i nawyk czytania. W zbiorowej pracy pod kierunkiem Baketa znajdujemy objaśnienie, że jeśli uważamy kogoś za zaangażowanego w jakieś działanie, to znaczy, że on/ona jest w poważnym stopniu włączona w wykonywanie tego działania – to znaczy zaabsorbowana, zainteresowana, zainspirowana, poświęcająca się (Baket et al., 2000: 2). Według tego samego zespołu badaczy uczniowie są zaangażowanymi czytelnikami, jeśli czytają często dla zaspokojenia własnych zainteresowań, dla przyjemności, dla pogłębienia wiedzy. Analizują te trzy cechy (zaspokojenie zainteresowań, przyjemności, pogłębienie wiedzy) następująco:

Istotą zaangażowania jest pragnienie zdobycia dodatkowej wiedzy na dany temat, podekscytowanie treścią, chęć poszerzenia doświadczeń poprzez drukowaną informację. Zaangażowani czytelnicy potrafią znaleźć książki o znaczeniu osobistym i wygospodarować czas na ich przeczytanie. Poświęcenie czasu na czytanie jest wynagrodzone doświadczeniem poznawczym tekstu. Zaangażowani czytelnicy korzystając z nabytej dotychczas wiedzy konstruują nowe schematy poznawcze, wykorzystują kognitywne strategie do osiągnięcia swoich celów i zaspokojenia swoich zainteresowań. Czytelnicy mogą również osiągać korzyści z przetwarzania wartościowych informacji dotyczących danego tematu. Zaangażowani czytelnicy są ciekawi i chętnie przyjmują „literacki styl życia” (Baket et al., 2000:2)

2. Korzyści wynikające z zaangażowania w czytanie i czytanie przez całe życie.

Raport „Nauczanie czytania w Europie” podsumowuje wyniki badań, dotyczących znaczenia i korzyści wynikających z zaangażowania w czytanie.

„Stałe obserwacje potwierdzają, że ci, którzy czytają więcej są bardziej sprawnymi czytającymi” Zwiększona ilość przeczytanych tekstów doskonali sprawność czytania, która z kolei zachęca do czytania więcej (Cunningham i Stanovich, 1998). Poza tym analiza Clarka i Rumbolda (2006) wskazuje na to, że czytanie dla przyjemności łączy się w sposób pozytywny z umiejętnością rozumienia tekstu, znajomością gramatyki, zasobem słownictwa i większą pewnością siebie czytającego oraz z przyjemnością czytania w życiu dorosłym (EACEA, 2012:114)

Kolejny raport zespołu pod kierunkiem Allana (Allan et al.; 2005:5) podsumowuje wyniki badań odnośnie korzyści, związanych z czytaniem w wolnym czasie:

„Dzieci, które przyznają, że czerpią przyjemność z czytania i które czytają w wolnym czasie lepiej radzą sobie z nauką w szkole. Czytanie dla przyjemności kojarzy się pozytywnie z umiejętnością czytania i pisania (OECD, 2002). Uczniowie, którzy czytają dla przyjemności posiadają o wiele szerszą wiedzę ogólną (Wells 1986), wykazują o wiele lepsze zrozumienie innych kultur (Meek 1991), charakteryzują się o wiele bardziej kompleksowym spojrzeniem na naturę ludzką, motywując i proces podejmowania decyzji (Cunningham i Stanovich 1998, Bremer 1996)”

Powyższe wyniki potwierdzają badania porównawcze, prowadzone przekrojowo w różnych dziedzinach. Warto zaznaczyć, że np. Kraje członkowskie Unii Europejskiej z wysokim odsetkiem ludności, czytającej dla przyjemności osiągają średnią lub powyżej średniej w testach kompetencji PISA. Dalsze porównanie

wyników ankiet ujawnia fakt, że kraje z wysokim odsetkiem „wprawnych czytelników” (osób, które czytają 8 książek lub więcej w ciągu roku) znajdują się na wysokich miejscach w rankingu testów PISA. Są to: Finlandia, Holandia, Dania, Szwecja i Wlk. Brytania, z tym, że Finlandia i Holandia osiągnęły najwyższą ilość punktów spośród 24 krajów Unii Europejskiej, uczestniczących w testach.

Guthrie i Schafer sugerują, że uczeń zaangażowany w czytanie jest nawet w stanie przezwyciężyć trudności, związane z niskim poziomem wykształcenia rodziców lub brakiem dochodów (Guthrie i Schafer 1999) Przykładowo uczniowie, których matki były gorzej wykształcone, najczęściej uzyskiwali niższe wyniki w czytaniu testów ze zrozumieniem niż uczniowie, których matki miały wyższe wykształcenie. Natomiast uczniowie zaangażowani w czytanie, których matki były gorzej wykształcone osiągnęli o wiele lepsze wyniki niż uczniowie niezaangażowani w czytanie, pochodzący z rodzin bardzo dobrze wykształconych.

Raport OCD „Czytanie dla zmiany: wyniki PISA 2000” podaje podobne wnioski:

- entuzjastyczne podejście do czytania i systematyczne czytanie stanowią same w sobie większą przewagę niż posiadanie dobrze wykształconych rodziców o dobrze płatnych zawodach;
- znalezienie sposobu na zaangażowanie uczniów w czytanie może być jedną z najbardziej efektywnych metod przeprowadzenia znaczących zmian społecznych (OECD, 2002:3)

Bardziej zadziwiające są badania, które potwierdzają, że zaangażowanie w czytanie w młodym wieku rokuje osiągnięcie sukcesu w starszym wieku. Cunningham i Stanovich uzasadniają, że dzieci, które były zaangażowanymi

czytelnikami w 3 klasie szkoły podstawowej uzyskiwały lepsze wyniki w czytaniu w 2 klasie szkoły średniej niż ci, którzy nie byli w ogóle sprawni w czytaniu w wieku dziecięcym. Stanovich opisuje to jako „Efekt Macieja”: rosnące kompetencje są motywujące a wysoki poziom motywacji zachęca do czytania więcej, co znowu doskonali kompetencje (Stanovich, 1986)

Krashen najtrafniej ilustruje znaczenie zaangażowania w czytanie i czytanie dla przyjemności: „Ci, którzy nie rozwijają nawyku czytania dla przyjemności po prostu tracą swoją szansę – będzie im bardzo trudno czytać i pisać na odpowiednio wysokim poziomie, który zapewni spełnienie wymogów dzisiejszego świata” (Krashen 2004)

Te ważne korzyści, wynikające z zaangażowania w czytanie powinny być brane poważnie pod uwagę przez szkoły i edukatorów. Wpływ zaangażowania w czytanie na osiągnięcia w szkole jest realny i nie powinien być traktowany jako sztuczny efekt uboczny. Szereg badań potwierdza, że zaangażowanie w czytanie zwiększa osiągnięcia, podczas gdy takie czynniki jak inteligencja, wpływ domu, stopnie szkolne są pod kontrolą. Innymi słowy jeśli nauczyciele umożliwią uczniom „samo wystartowanie” jako czytelnicy, to zwiększą szanse dzieci na sukces w bliższej i dalszej przyszłości. Reguła ta odnosi się do większości uczniów (Baker et al., 2000:9).

3. Nauczyciele i bibliotekarze, promujący czytelnictwo w sposób efektywny

Większość współczesnych rozpraw dotyczy charakterystyki efektywnych programów promocji czytelnictwa. Miller uzasadnia, że sukces promocji czytelnictwa zależy głównie od „zdrowego rozsądku” doświadczonych czytelników: „Každy, kto nazywa siebie czytelnikiem powie, że jego przygoda zaczęła się od zetknięcia się ze wspaniałą książką, wiarygodną rekomendacją książki lub spotkania ze społecznością czytelniczną gromadzącą pasjonatów” (Miller 4). Na ile można to nazwać zdrowym rozsądkiem, w praktyce większość nauczycieli i bibliotekarzy przywiązuje największą wagę do takich aspektów czytania jak przetestowane i wymierne kompetencje czytelnicze.

Miller komentuje: „Czyżby czytanie stało się tak technokratycznym procesem, że zgubiliśmy książki i dzieci w tej debacie? Jestem przekonany, że jeśli pokażemy uczniom, jak rozwinąć umiejętność czytania jako trwający całe życie nawyk a nie jako tylko zbiór kompetencji niezbędnych w szkole, to zrobimy to, do czego jesteśmy zobowiązani – stworzymy czytelników”

Znany brytyjski autor Philip Pullman odnosi się do tego samego zagadnienia:

„Uważam, że w stałej pogoni za testowaniem różnych rzeczy zapominamy, jak jest prawdziwy cel i prawdziwa natura czytania i pisania”. Usilne działania, dążące do osiągnięcia celu pozbawiają czytanie i pisanie przyjemności. „Tworzymy pokolenie dzieci, które wiedzą jak głośno powitać nową książkę, ale jednocześnie nienawidzą czytania i nie odczuwają niczego więcej wobec literatury poza uprzejmą gościnnością” (Powling et al., 2003:10)

Raport OECD podkreśla, że w szkołach powinno się zwracać szczególną uwagę zarówno na umiejętności, jak i na motywację: „Umiejętności kogntywne i motywacja do czytania mają na siebie wzajemny wpływ i są ze sobą powiązane” (OECD, 2002)

Przykładowo nauczyciel języka lub obcego, który skupia się wyłącznie na nauczaniu dzieci jak poprawnie czytać, krzywdzi własnych uczniów. W szkołach, które notują efektywny wzrost zainteresowania czytelnictwem „nauczyciele zajmują się nie tylko rozwijaniem kompetencji dzieci, ale również promowaniem zaangażowania i przyjemności czytania – doskonale wiedzą jak postępować, jeśli dane dziecko wydaje się być mało zmotywowane do czytania”.

Według Bakera nauczyciele powinni stosować trzy zasady wobec niezaangażowanych w czytanie uczniów:

1. Dostarczać uczniom materiał do czytania, który byłby zarówno łatwy, jak i ciekawy i podnosi ich kompetencje czytelnicze.
2. Wzmacniać u uczniów poczucie samodzielności poprzez zachęcanie ich do wyboru książek zgodnych z ich osobistymi zainteresowaniami.
3. Wspierać uczniów w ich umiejętnościach komunikacyjnych, umożliwiając dyskusję z kolegami na temat przeczytanych przez nich książek (Baker et al., 2000:10)

Krashen wyraża podobne opinie:

„Problemem w edukacji językowej jest mylenie przyczyny ze skutkiem. Wpierw rozwijamy umiejętności językowe a potem wdrażamy te umiejętności w czytaniu i pisaniu. Ale ludzki mózg nie funkcjonuje w ten sposób. Najistotniejsze dla rozwoju umiejętności językowych jest czytanie ze zrozumieniem i czytanie informacji nas interesujących”.

Umożliwianie uczniom wyboru i czytania tekstów, które są im bliskie i są dla nich istotne jest podstawowym czynnikiem programów promocji czytelnictwa. Drugim czynnikiem jest wygospodarowanie czasu na czytanie w klasie, na czytanie w czasie wolnym i na samodzielne czytanie z własnej woli. „Samodzielne czytanie z własnej woli oznacza czytanie wtedy, kiedy przychodzi na to ochota czyli sięganie po książkę dla przyjemności. Samodzielne czytanie z własnej woli wiąże się ściśle z rozwijaniem umiejętności uczenia się i oznacza uczenie się czytania poprzez czytanie”. Otoczenie pełne książek oraz nauczyciele i bibliotekarze pełniący rolę wzorów czytelniczych to dwa podstawowe czynniki, które motywują uczniów do osiągnięcia stanu samodzielnego czytania z własnej woli.

Lockwood podkreśla, że przynosząca efekty promocja czytelnictwa powinna obejmować otwarte zadania, oparte na autentycznych materiałach, dostępnych w środowisku czytelnictwa. Otwarty dostęp do dużej ilości tekstów jest bardzo ważny i powinien mu towarzyszyć nauczyciel-czytelnik-entuzjasta lub bibliotekarz-entuzjasta, który umie pokierować wyborami czytelnictwami uczniów i uświadomić im, dlaczego czytanie jest tak ważne dla ich rozwoju.

Zespół pod kierunkiem Bakera definiuje „Zasady promowania zaangażowanego czytelnictwa”:

1. Budowanie podstawy słownej dla zaangażowanego czytelnictwa.
2. Wspomaganie dzieci, które mają trudności w czytaniu.
3. Wzmacnianie procesu czytania w celu uczenia się.
4. Tworzenie bogatej biblioteki klasowej
5. Promowanie współpracy i społecznej interakcji pomiędzy uczniami.
6. Motywowanie dzieci do czytania.
7. Określanie jasnych zasad omawiania książek.
8. Efektywne wykorzystanie czasu, przeznaczonego na wydawanie poleceń.
9. Wydawanie spójnych poleceń.
10. Stosowanie skoordynowanych działań wobec całej szkoły.
11. Wzmacnianie więzi szkoła – dom i szkoła – środowisko.
12. Ocenianie nauczania czytania. (Baker et al., 2000” 317-319)

Wnioski wyciągnięte przez Rossa, McKechniego i Rothbauera to:

- ludzie stają się zaangażowanymi czytelnikami poprzez czytanie dużej ilości obszernych tekstów;
- najbardziej motywująca jest sama przyjemność, wynikająca z czytania;
- biblioteki, szkoły i społeczności lokalne powinny wspierać czytanie dla przyjemności poprzez tworzenie szerokiego dostępu do książek, pomaganie w wyborze książek, rozpowszechnianie zamiłowania do czytania, tworzenie dyskusyjnych klubów książki lub możliwości wypowiadania się na temat książki online.

Biorąc pod uwagę tak zgodne wypowiedzi badaczy aspektów związanych z efektywną promocją czytelnictwa partnerzy projektu LiRe stworzyli listę wskazówek dla nauczycieli i bibliotekarzy, którzy są odpowiedzialni za pomoc dzieciom i młodzieży w staniu się czytelnikami przez całe życie:

1. Czy jest sam przykładem czytelnika zaangażowanego i czy wyraża codziennie swój entuzjazm wobec czytania.

2. Czy posiada dostęp i czy czyta teksty dla dzieci i młodzieży.
3. Czy tworzy klasową bibliotekę zarówno książek tradycyjnych, jak i multimediów w celu zachęcenia dzieci do czytania.
4. Czy organizuje otoczenie czytelnicze z łatwym dostępem do odpowiednich tekstów.
5. Czy promuje „lekkie czytanie” (komiksów, czasopism, online)
6. Czy zachęca i umożliwia uczniom wybieranie tekstów dla nich interesujących.
7. Czy pomaga uczniom w zaznajomieniu się z książkami.
8. Czy ma plany współpracy lub wzajemnej interakcji uczniów i nauczycieli w zakresie czytelnictwa.
9. Czy podejmuje działania w zakresie promowania wartości czytania.
10. Czy działa na rzecz samodzielności uczniów – organizuje zadania motywujące, otwarte dla wszystkich.
11. Czy ma wobec siebie wysokie oczekiwania i czy zachęca uczniów do wyznaczania sobie celów.
12. Czy uświadamia uczniom, w jakim celu podejmowane są działania promujące czytelnictwo.
13. Czy potrafi zainicjować wymianę opinii pomiędzy uczniami.
14. Czy korzysta z metod nauczania czytania.
15. Czy pomaga uczniom w pokonywaniu trudności w czytaniu.
16. Czy uświadamia uczniom wartość czytania dla nauki.
17. Czy organizuje odpowiedni czas na czytanie w klasie.
18. Czy czyta uczniom na głos.
19. Czy potrafi wydawać spójne polecenia.
20. Czy potrafi koordynować ogólnoszkolne akcje promowania czytelnictwa.
21. Czy dba o współpracę z rodzicami w celu wspierania promocji czytelnictwa wśród dzieci.
22. Czy potrafi powstrzymać się od wysyłania negatywnych sygnałów dotyczących czytania.

Bibliografia

Allan, J., Ellis, S. & Pearson, C. (2005). *Literature Circles, Gender and Reading for Enjoyment*. Edinburgh: Scottish Executive Education Department.

Atwell, N. (2007). *The reading zone: How to help kids become skilled, passionate, habitual, critical readers*. New York: Scholastic.

Baker, L., Dreher, M.J. and Guthrie, J.T. (2000). *Engaging young readers: Promoting Achievement and Motivation*. New York: The Guilford Press.

Guthrie, J.T., & Wigfield, A. (2000). "Engagement and motivation in reading". In M.L. Kamil, P.B. Mosenthal, P.D. Pearson, & R. Barr (Eds.), *Handbook of reading research: Volume III*. New York: Erlbaum, 403-422.

Kirsch, I., Jong, J., Lafontaine, D., McQueen, J., Mendelovits, J. & Monseur, C. (2002). *Reading for change: Performance and engagement across countries, Results from PISA 2000*. Paris: OECD.

Krashen, S.D. (2004). *The power of reading: Insights from the research*. Westport, Connecticut: Libraries Limited.

Lockwood, M. (2008). *Promoting Reading for Pleasure in the Primary School*. London: Sage.

Miller, D. (2009). *The book whisperer: Awakening the inner reader in every child*. San Francisco: Jossey Bass.

Mullis, I.V.S., Martin, M.O., Kennedy, A.M. & Foy, P. (2006). *PIRLS 2006 International Report*. Boston: TIMMS & PIRLS International Study Center.

Ross, C., McKechnie, L. & Rothbauer, P. (2005). *Reading Matters: What the Research Reveals about Reading, Libraries, and Community*. Westport, Connecticut: Libraries Limited.

Eurydice Network (2011). *Teaching Reading in Europe: Contexts, Policies and Practices*. Brussels: EACEA.

Czytelnik przez całe życie

„Stuprocentowi czytelnicy
nie kojarzą czytania z
jakimkolwiek wysiłkiem.
Sięgają po książkę w każdej
wolnej chwili, najczęściej
noszą książkę przez cały czas
przy sobie, na wypadek
konieczności postania w
kolejce” (Ross: 4)

Sprawność czytania

„Stale obserwacje potwierdzają, że ci, którzy czytają więcej są bardziej sprawnymi czytającymi. Zwiększona ilość przeczytanych tekstów doskonali sprawność czytania, która z kolei zachęca do czytania więcej”

(Cunningham and Stanovich, 1998)

Cel edukatorów i rodziców

„I to jest właśnie zadanie: stworzenie z każdego dziecka kompetentnego i krytycznego czytelnika, pełnego pasji i dobrych nawyków”

(Atwell, 2007: 12)

Efektywne program promocji czytelnictwa

TYTUŁ PROGRAMU: Jeden autor, jedna społeczność

ORGANIZATOR PROGRAMU: Grupa nauczycieli odpowiedzialnych za kontakt dom-szkoła

Czas i miejsce:

szkoła w Navan (Irlandia), rok szkolny 2009

Grupa docelowa: Uczniowie szkoły podstawowej, gimnazjum, grupa młodych dorosłych którzy nie ukończyli edukacji szkolnej i uczestnicy Dyskusyjnych Klubów Książki

Opis programu:

Program „Jeden autor, jedna społeczność” został zrealizowany wiosną 2009r. Został opracowany przez grupę nauczycieli odpowiedzialnych za kontakt dom-szkoła. Koncepcja została zaczerpnięta z Chicago, gdzie realizowany był kilka lat temu program „Jedna książka jedna społeczność”. W celu zainteresowania szerszej społeczności programem zdecydowano wybrać zamiast jednej książki jednego autora, który przyciągnąłby uwagę różnych grup swoją twórczością. Wybrany został znany autor irlandzki: Roddy Doyle.

Grupa nauczycieli odpowiedzialnych za kontakt dom-szkoła w mieście Navan postanowiła włączyć w realizację programu swoje szkoły i instytucje, w których pracowali. W programie uczestniczyły dwie szkoły podstawowe, dwie szkoły gimnazjalne, grupa młodych dorosłych, którzy nie ukończyli edukacji szkolnej i uczestnicy Klubów Literackich dla Dorosłych.

Podczas semestru wiosennego uczestnicy przeczytali liczne książki Roddy’ego Doyle’a, odpowiednie do swojego wieku. Następnie spotkali się w grupach i dyskutowali przeczytane książki. Organizatorzy zaprosili Roddy’ego Doyle’a do miasta Navan, żeby uczestnicy Programu mogli spotkać się z nim i porozmawiać. W tym celu wynajęli pomieszczenia miejscowego teatru.

Wszyscy uczestnicy programu spotkali się z autorem, który czytał i omawiał fragment swoich utworów oraz odpowiadał na pytania.

Cele ogólne:

- Skupienie uwagi społeczności lokalnych zainteresowanych czytaniem na wspólnym temacie
- Promowanie zamiłowania do czytania
- Odniesienie się do jednego autora i jego twórczości

Cele szczegółowe:

- Zorganizowanie spotkań z wykorzystaniem twórczości wybranego autora
- Zachęcenie do intensywnego czytania przez cały semestr.

Przebieg programu:

Etap 1:

Grupa nauczycieli odpowiedzialnych za kontakt dom-szkoła zaprasza szkoły podstawowe i gimnazjalne, grupę młodych dorosłych, którzy nie ukończyli edukacji szkolnej i Klub Literacki dla Dorosłych do udziału w programie.

Etap 2:

Zostaje wybrany odpowiedni autor z szerokim wachlarzem utworów, odpowiednich dla różnych grup wiekowych.

Etap 3:

Grupa nauczycieli odpowiedzialnych za kontakt dom-szkoła wyszukuje w lokalnej bibliotece odpowiednich książek do przeczytania.

Etap 4:

Książki do przeczytania zostają rozdane odpowiednim grupom.

Etap 5:

Grupa nauczycieli odpowiedzialnych za kontakt dom-szkoła koordynuje wraz z wybranymi nauczycielami uczącymi pracę uczniów i kontroluje postępy w czytaniu.

Etap 6:

Autor książek zostaje zaproszony na spotkanie z uczestnikami programu.

Etap 7:

Organizacja samego spotkania z autorem.

Etap 8:

Uczniowie wraz z nauczycielami uczącymi przygotowują zestaw pytań na spotkanie z autorem.

Rezultaty:

Zarówno nauczyciele jak i uczniowie ocenili bardzo wysoko rezultaty programu. Stwierdzili, że udział w nim dostarczył im wiele pozytywnych emocji i radości. Wspólne działanie różnych grup wiekowych z tej samej społeczności lokalnej jest skuteczną metodą promowania czytelnictwa i uczenia się przez całe życie. Nauczyciele potwierdzali, jak chętnie uczniowie czytali utwory a możliwość kontaktu bezpośredniego z autorem zwiększała ich zainteresowanie.

Sam autor Roddy Doyle wyraził swój entuzjazm i zadowolenie z efektów pracy uczniów i wnikliwości ich pytań, które świadczyły o zaangażowaniu i zrozumieniu utworów.

Wnioski:

Wspólne działanie różnych grup wiekowych z tej samej społeczności lokalnej uznano za prawdziwy sukces. Program skupił uwagę czytelników w różnym wieku na tym samym autorze i rozpropagował ideę czytania i uczenia się przez całe życie. Uczniowie szkoły podstawowej, gimnazjum, grupa młodych dorosłych którzy nie ukończyli edukacji szkolnej i uczestnicy Klubów Literackich dla Dorosłych pracowali wspólnie i propagowali tę wspaniałą inicjatywę.

Spotkanie z autorem w teatrze było niezwykłym wydarzeniem w życiu kulturalnym miasta Navan.

Building Lifelong Readers

„Każdy, kto nazywa siebie czytelnikiem powie, że jego przygoda zaczęła się od zetknięcia się ze wspianą książką, wiarygodną rekomendacją książki lub spotkania ze społecznością czytelniczą gromadzącą pasjonatów” (Miller, 2009: 4)

TYTUŁ PROGRAMU: Czytanie dla przyjemności

ORGANIZATOR PROGRAMU: Grupa nauczycieli

Program został opisany przez Michaela Lockwooda jako przykład dobrej praktyki, ale nie podał on szczegółów dotyczących konkretnej szkoły podstawowej.

Czas i miejsce: szkoła podstawowa (Wlk. Brytania), rok szkolny 2005/2006

Grupa docelowa: nauczyciele, uczniowie, rodzice i szersza społeczność lokalna, związana z całą szkołą podstawową.

Opis programu:

Wybrana szkoła podstawowa opracowała i zrealizowała plan akcji czytania dla przyjemności, obejmujący całą szkołę. Posiadanie konkretnego planu spowodowało efektywną realizację wszystkich założeń. Nauczycielka języka angielskiego, prowadząca program, przeprowadziła ankietę czytelniczną wśród uczniów i personelu szkoły i wybrała książki, które uczniowie chcieli mieć w szkole. Zamówiła wybrane tytuły i rozpoczęła realizację programu, który obejmował między innymi: czytanie książek w czasie przerwy na lunch, ustawienie pudeł z książkami z cichych miejscach szkoły, czytanie w parach uczniów z dwóch równoległych klas, drukowanie ulotek i informacji dla rodziców, zorganizowanie klubu dramy, zaproszenie autorów (zwłaszcza mężczyzn) do szkoły, wizyty w szkolnej bibliotece, wysłanie zaproszeń do bibliotekarki biblioteki publicznej, organizację tygodnia książki, zaproszenie lokalnych celebrytów do dzielenia się informacją na temat ich ulubionych książek z dzieciństwa, itp. Wykorzystano również komputery w celu zainspirowania uczniów do czytania i pisania oraz korzystania z Wielkich Książek na tablicach interaktywnych. Sukces programu wynika z jego starannego zaplanowania i zaangażowania całej szkoły: personelu, uczniów, rodziców i szerszej społeczności lokalnej.

Cele programu:

1. Stworzenie dzieciom wielu możliwości czytania dla przyjemności
2. Uświadomienie rodzicom istnienia klubów czytelnicznych i strony internetowej.
3. Wzmocnienie pewności i umiejętności rodziców, związanych z czytaniem dzieciom.
4. Stworzenie dzieciom możliwości wyrażenia swoich emocji, związanych z czytaniem książek poprzez dramę.
5. Zachęcenie opornych chłopców do czytania.
6. Rozwijanie umiejętności korzystania z biblioteki.
7. Rozwinięcie kontaktów z szerszą społecznością lokalną.

Zorganizowanie całotygodniowego wydarzenia w szkole, promującego czytelnictwo.

Przebieg programu:

Plan działania, przygotowany zgodnie z opisem Lockwooda (2008: 19-20):				
Cele (patrz powyżej)	Planowana akcja	Czas	Działanie	Kryteria sukcesu
1.	<p>Kluby czytelnicze podczas przerwy na lunch</p> <p>Ustawienie pudeł z książkami z cichych miejscach szkoły</p> <p>Czytanie w parach uczniów z dwóch równoległych klas</p> <p>Wypożyczanie książek przez uczniów z biblioteki szkolnej</p>	Od semestru jesiennego	<p>Nauczyciele nadzorują działalność klubów</p> <p>Pudła na książki</p> <p>Harmonogram zajęć</p>	Wszystkie dzieci ze szkoły uczestniczą w podjętych działaniach
2. & 3.	<p>Ulotka "Wspomóż swoje dziecko w czytaniu"</p> <p>Ulotka "Zaufanie do książki"</p> <p>Zorganizowanie klubu książki</p> <p>Rodzice włączają się w czytanie dzieciom</p>	Do listopada 2005	<p>Kopiowanie i rozdawanie ulotek</p> <p>Kopiowanie i rozdawanie ulotek</p> <p>Nauczyciele nadzorują działalność klubu</p> <p>Rodzice poświęcają swój czas</p>	Ulotki i informacje o klubach zwiększają zainteresowanie, wiedzę i zaangażowanie rodziców
4.	Klub dramy w czasie lunchu	Od semestru jesiennego	Nadzorowanie działalności klubu	Dzieci rozwijają swoje

				umiejętności wystawiania się i czytają dużo tekstów
5.	Zaproszenie autorów (płci męskiej) do szkoły Wykorzystanie filmów podczas lekcji literatury Rozpropagowanie tekstów wśród szerszej społeczności lokalnej	Semestr wiosenny	Koszty książek Koszty filmów Koszty spotkań	Chłopcy czytają dla przyjemności
6.	Nauczyciele asystują dzieciom podczas wizyt w bibliotece, starając się rozwijać umiejętności dzieci korzystania z zasobów biblioteki	Na bieżąco	Biblioteka	Dzieci rozwijają umiejętności korzystania z zasobów biblioteki i nabierają pewności siebie
7.	Bibliotekarze biblioteki publicznej odwiedzają szkołę Autorzy i lokalni celebryci odwiedzają szkołę Rodzice słuchają, jak dzieci czytają Lokalne wycieczki	Przez cały rok szkolny	Wizyty bibliotekarzy, autorów i lokalnych celebrytów Koszty związane z wizytami Czas poświęcony przez rodziców	Co najmniej trzykrotnie przedstawicieli środowiska lokalnego odwiedzają szkołę i motywują dzieci do czytania książek
8.	Tydzień książki	wiosna	Koszty wizyt autorów i lokalnych celebrytów	Tydzień książki zorganizowany z

			Czas poświęcony organizacji wydarzenia	entuzjazmem i zaangażowaniem wszystkich uczestników programu czytaniem dla przyjemności
--	--	--	--	---

Wnioski:

- Sukces programu wynikał z jego starannego zaplanowania, zaangażowania całej szkoły i stworzenia kultury czytania w środowisku lokalnym.
- Rozciągnięcie działań promocyjnych na cały rok szkolny było niezmiernie ważne, ponieważ umożliwiło przeprowadzenie różnorodnych akcji i wdrożenie różnorodnych pomysłów z zaangażowaniem konkretnych grup uczniów.

Umiejętność czytania i zaangażowanie w czytanie

*„Czytanie dla przyjemności jest istotną i wspólną wielu ludziom manifestacją pozytywnego nastawienia do czytania. Przejawianie takiego nastawienia jest ściśle związane z koncepcją „zaangażowania w czytanie” i „motywowania do czytania”
(Lockwood, 2008: 9)*

TYTUŁ PROGRAMU: Tramwaj wiedzy

ORGANIZATOR PROGRAMU: Austriacki Klub Książki dla Młodzieży
we współpracy z Ministerstwem Nauk i Badań w Austrii

Czas i miejsce: biblioteki publiczne i szkoły od 2008 r.

Grupa docelowa: uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów (wiek uczniów 6-9 i 10-14 lat)

Opis programu:

Czytanie to nie tylko czytanie beletrystyki. Program poświęcony jest prezentacji najlepszych książek popularno-naukowych dla dzieci i młodzieży w kolejnym roku kalendarzowym. We współpracy z Ministerstwem Nauki i Badań Austrii, czasopismem „Kultura Książki” oraz gronem specjalistów i grupą młodych czytelników zostają wybierane najlepsze książki popularno-naukowe w danym roku. Następnie zostają podzielone na dwie grupy wiekowe a Klub Książki przygotowuje odpowiedni materiał metodyczny do pracy z tymi książkami podczas lekcji. Przygotowane zestawy pytań, dotyczące treści książki pomagają dzieciom lepiej zrozumieć naukowe wywody. Zestawy książek i materiałów metodycznych są wypożyczane zainteresowanym szkołom i bibliotekom publicznym.

Cele ogólne:

- Promowanie czytelnictwa książek popularno-naukowych i wiedzy

Cele szczegółowe:

- Rozwijanie kultury czytelniczej wśród dzieci i młodzieży w różnym wieku
- Stymulowanie zainteresowania naukami ścisłymi
- Promowanie czytania książek popularno-naukowych z różnych dziedzin
- Umożliwianie dostępu dzieciom do najlepszych książek popularno-naukowych
- Rozbudzanie zainteresowania dzieci badaniami naukowymi
- Rozwijanie umiejętności wykorzystywania książek popularno-naukowych i rozumienia tekstów naukowych

Przebieg programu:

Zespół specjalistów z różnych dziedzin nauki i literatury dziecięcej opracowuje listę książek popularno-naukowych dla dzieci i młodzieży na dany rok.

Następnie młodzi czytelnicy głosują na najlepsze książki roku podczas organizowanego w Austrii przez biblioteki publiczne i księgarnie Tygodnia Nauki.

Następnie Klub Książki opracowuje zestawy materiałów metodycznych w celu wykorzystania wybranych książek podczas lekcji. Przygotowane pakiety są wypożyczane bezpłatnie szkołom podstawowym i gimnazjom oraz bibliotekom publicznym, zainteresowanym realizacją programu.

Rezultaty:

Program jest realizowany od 5 lat i cieszy się dużą popularnością wśród dzieci i młodzieży oraz nauczycieli.

Ponad 20 000 czytelników bierze udział w wyborze książki roku.

Autorzy wybranych książek mają możliwość rozpowszechniania rezultatów swoich badań i zainteresowania nauką młodych ludzi.

Poszerzony jest dostęp dzieci i młodzieży do książek popularno-naukowych.

Liczba zamawianych pakietów „Tramwaju wiedzy” z książkami i materiałem metodycznym wzrasta z roku na rok.

Wnioski:

W ostatnich latach wzrasta sprzedaż książek popularno-naukowych dla dzieci i młodzieży.

Autorzy książek zapewniają ich atrakcyjność poprzez opisy ciekawych badań.

Zainteresowanie książkami popularno-naukowymi wśród dzieci i młodzieży wzrasta. Praca z książką tego typu nie tylko zapewnia rozwój wiedzy, ale również wzrost kompetencji i umiejętności zrozumienia tekstu. „tramwaj wiedzy” ma swój ogromny wkład w podnoszenie wiedzy i kompetencji uczniów.

Zaproponowane metody pracy z książkami popularno-naukowymi stanowią bodziec dla nauczycieli i wzmagają kreatywność uczniów.

Wskazówki dla animatorów promocji czytelnictwa

DZIECI ZAKŁADAJĄ KSIĘGARNIĘ

Cele

- Odkrywanie pełnego znaczenia różnych walorów książki
- Włączanie dzieci do społeczności czytelniczej, dyskusje, wymiana opinii, zabawy twórcze z książkami.

Niezbędne materiały

- różnorodne książki (powieści, popularnonaukowe, dla dorosłych i dla dzieci)
- zdjęcia wspaniałych księgarń

Opis zajęć

Zajęcia mogą być prowadzone z jedną lub więcej grup dzieci 4-5 osobowych

1. Opiekun /animator kładzie książki na podłodze lub dużym stole na 15–20 minut.
2. Animator pokazuje dzieciom zdjęcia wspaniałych księgarń i je omawia
3. **Przekazuje dzieciom następującą informację:**
”Wyobraźcie sobie, że otwieracie księgarnię i musicie tak pokazać książki by klienci kupili je i przeczytali. Jak je posegregujecie i pokażecie? Zaproponujcie jak najwięcej rozwiązań i wybierzcie te najlepsze”

Przykłady klasyfikacji książek

- Wiek czytelnika
 - Zawartość i temat
 - Grubość książki i jakość druku i papieru
 - Ilość stron
 - Kształt (wysokość, kwadrat, prostokąt)
 - Długość tekstu i jakość ilustracji
 - Czarno biały czy kolorowy druk
 - Twarda czy miękka okładka
 - Autorzy w porządku alfabetycznym
 - Cena
 - Data publikacji
 - Wydawca i seria
 - Styl ilustracji, znaki wodne, grafika
4. Uczniowie objaśniają, dlaczego i w jaki sposób przygotowali swoją prezentację
 5. Reszta dzieci odwiedza księgarnię dyskutuje o sprzedawcach i wyborze książek do czytania w klasie lub w domu

Źródła

Poslaniek, C. (1990). *Donner le goût de lire*. Paris : Editions du Sorbier.

WYMIANA KSIĄŻEK POMIĘDZY KLASAMI

Cele

- Włączenie dzieci do społeczności czytelniczej, dyskusje, wymiana opinii, zabawy twórcze z książkami inne związane z czytaniem zajęcia
- Doświadczanie przez dzieci przyjemności w czytaniu książek i upowszechnienie tych doświadczeń wśród rówieśników

Opis zajęć

1. Dzieci przynoszą z domu przeczytaną książkę, którą chcą się podzielić z kolegami
2. Rozmawiają o książce i dzielą się opinią, dlaczego bardzo im się podobała. Opisują główną akcję książki
3. Książki zostają zaprezentowane w centralnym miejscu klasy
Dzieci wybierają książki, które zabierają następnie do domu

POSTACI Z KSIĄŻEK ZAKŁADAJĄ WŁASNY BLOG

Cele

- Pogłębienie wiedzy o książce i utożsamienie się z jej postaciami i autorem
- Kształtowanie umiejętności korzystania z książek i multimediów dla zabawy
- Włączanie dzieci do społeczności czytelniczej i zachęcanie ich do udziału w innych różnych zajęciach związanych z czytaniem

Niezbędne

- Komputery w sali

Opis zajęć

1. Każda grupa wybiera książki, które mają być przeczytane przez członków wszystkich grup
2. Przed czytaniem wybranej książki, każdy uczestnik wybiera postać z danego opowiadania (nauczyciel może sporządzić listę postaci występujących w książkach)
3. Kiedy czytana jest książka, każdy członek grupy/ postać fikcyjna pisze Blog o ich doświadczeniach w opowiadaniu, informuje jak się czują , co myślą tak ja by oni byli tymi postaciami
4. Członkowie grupy – postaci fikcyjne czytają blogi i wymieniają swoje opinie
5. Zajęcia można połączyć z inscenizacją, w czasie której dzieci grają role swoich fikcyjnych bohaterów i biorą udział w ich przygodach.

Źródła

Merényi, Á. et al (2010). *101 Ideas for Innovative Teachers*.
Budapest: Microsoft.

ARCHEOLOGOWIE PRZYSZŁOŚCI

Cele

- Kształtowanie umiejętności korzystania z dużej ilości materiałów tekstowych
- Włączanie dzieci do społeczności czytelniczej poprzez czytanie i omawianie książek i inne zajęcia związane z czytelnictwem
- Rozwijanie u dzieci umiejętności wyboru książki i uzasadnienia dokonanej selekcji

Niezbędne materiały

książki z domu lub z biblioteki, pudła kartonowe, tabliczki, markery, papier rysunkowy i inne materiały plastyczne

Opis zajęć

1. Koordynator zajęć rozdaje puste pudła każdej grupie ogłaszając “Archeolog w przyszłości znajduje to pudło. Jakie książki chcielibyście znaleźć w tym pudle?”
2. Dzieci omawiają w grupach i wybierają książki z ich biblioteki szkolnej oraz z książek, które przyniosły z domu.
3. Dzieci przygotowują kartoniki z informacją i ilustracją o książce. Książki i tabliczki została włożone do pudła.
4. W czasie zajęć koordynator podchodzi do każdej z grup i pyta o wybór i jego uzasadnienie. Dlaczego te a nie inne książki uważają za ważne?
5. Następnie dzieci dekorują pudła
6. Następnie robią małą inscenizację teatralną, w której część dzieci jest archeologami przyszłości odkrywającymi pudła (które wcześniej zostały schowane w różnych miejscach). W czasie inscenizacji wyrażają typowe dla archeologów emocje (zdziwienie, zaskoczenie, satysfakcje, złość) oraz dyskutują nad zawartością pudeł.
7. Na koniec pudła zostają wypożyczone do innych klas i inne dzieci mogą bawić się nimi. Potem mogą pudła zostać umieszczone w bibliotece do dalszych zajęć

Źródła

Αρτζανίδου, Ε., Γουλής, Δ., Γρόσδος, Σ. & Καρακίτσιος Α. (2011)

MARATON HUMORU

Cele

- Upopowszechnianie radości czytania wśród dzieci
- Kształtowanie umiejętności korzystania z dużej ilości materiałów tekstowych
- Włączanie dzieci do społeczności czytelniczej poprzez czytanie i omawianie książek oraz inne zajęcia związane z czytelnictwem
- Rozwijanie u dzieci umiejętności wyboru książki i uzasadnienia dokonanej selekcji

Niezbędne materiały

książki przyniesione z domu, magazyny, komiksy, gazety, adresy stron internetowych

Opis zajęć

1. Bibliotekarz lub nauczyciel czyta dzieciom wesoły, pełen humoru tekst
2. Dzieci rozmawiają o tym co powoduje, że tekst je rozśmiesza.
3. Dzieci proszone są o wybranie w domu najbardziej dowcipnych fragmentów książek i przyniesienie ich do klasy a także magazynów, komiksów, historyjek rysunkowych
4. Każdego dnia jeden z uczniów prezentuje w klasie fragment utworu, który ma rozśmieszyć pozostałych uczniów
5. Po prezentacji utwór jest czas na dyskusje.
6. Przeczytane fragmenty książek lub wycinki z gazet, magazynów internetu zostają zaprezentowane w klasie lub w bibliotece

Kontynuacja zajęć

- Zajęcia mogą mieć charakter konkursu np. na najweselszy tekst i na najlepszą prezentację tekstu
- Niektóre z tekstów mogą zostać zaprezentowane całej szkole a także rodzicom w czasie różnych uroczystości szkolnych
- Wystawa humoru i dowcipu mogłaby być również zorganizowana
- W wybranym miejscu w szkole lub w klasie można też zorganizować stały kącik humoru i dowcipu

Zaangażowanie rodziców

“Dzięki projektowi LiRe rodzice zaczęli poświęcać więcej czasu na czytanie w domu. Zaczęto w rodzinach doceniać „czytanie dla przyjemności”

(partner projektu z Wielkiej Brytanii)

ELEKTRONICZNY QUIZ LITERACKI

Cele

- Pogłębienie wiedzy o książce, autorze i postaciach w niej występujących autorem
- Kształtowanie nawyku czytania dużych ilości tekstu
- Kształtowanie umiejętności korzystania z książek i multimediów dla zabawy
- Włączanie dzieci do społeczności czytelniczej i zachęcanie ich do udziału w innych różnych zajęciach związanych z czytaniem

Niezbędne: komputer, projektor

Opis zajęć

1. Nauczyciel i bibliotekarz przygotowują w Power Point quiz o książkach dostępnych w klasie lub bibliotece oraz innych książkach czytanych przez uczniów
2. Quiz jest wyświetlony na ekranie i uczniowie rywalizują w grupach przy rozwiązywaniu quizu
3. Fragmenty książek lub inne informacje zamieszczone w książce pojawiają się na ekranie co pewien czas.
4. Grupy kolejno próbują wybrać właściwą odpowiedź z trzech do wyboru zaproponowanych przez komputer
5. Uśmiechnięta lub smutna buźka informuje ich o poprawności odpowiedzi
6. Całkowita liczba zebranych punktów decyduje z zwycięstwem w quizie
7. Zwycięski zespół otrzymuje nagrodę w postaci książki

DRZEWO KSIĄŻEK

Cele

- Rozwój kultury czytania wśród dzieci i kształtowanie społeczności czytelniczej
- Współdziałanie ze społecznością czytelniczą, omawianie książek i inne sprawy dotyczące czytelnictwa

Niezbędne materiały

Duża tablica szkolna lub stare tygodniki, kopie okładek książek, materiały do rysowania

Opis zajęć

- Dzieci malują wielkie i wysokie bezlistne drzewo na wielkiej tablicy lub budują trójwymiarowe drzewo ze starych gazet i magazynów
- Drzewo powinno być ustawione w centralnym miejscu klasy/biblioteki lub centralnym miejscu szkoły
- Za każdym razem, kiedy dzieci czytają książkę drzewo obrasta liśćmi / informacjami o książkach
- Kiedy drzewo jest już pełne już liści / informacji o książkach dzieci dyskutują o nich

Formy kontynuacji zajęć

Ściana książek

Na szerokiej ścianie dzieci stopniowo rysują mural o książkach, które przeczytały w ciągu roku. Na muralu mogą być umieszczone informacje o tytułach, autorach, wyjątki z utworów, streszczenia, ilustracje itp.

Książkowa gąsienica

Dzieci i pracownicy szkoły piszą i rysują na kolorowych kartonowych kołach o ich ulubionych książkach.

Koła są laminowane i łączone jedno za drugim tworząc gąsienicę. Dzieci proszone są o porównywanie różnych książkowych gąsienic i ich książek

Wyniki testów PISA

*„Entuzjastyczne podejście do czytania i systematyczne czytanie stanowią same w sobie większą przewagę niż posiadanie dobrze wykształconych rodziców o dobrze płatnych zawodach”
(OECD, 2002: 3)*

KSIĄŻKOWE DOMINO

Cele

- Pokazanie różnorodności książek dostępnych dla dzieci
- To explore the characteristics of books with all their senses. Pogłębianie wiedzy różnych cechach książek

Niezbędne materiały

- pudła z 15- 40 książkami, każda inna ale z jakimś jednym wspólnym elementem

Opis zajęć

1. Położyć książki na podłodze lub na stołach. Pozwolić dzieciom przejrzeć je i zapoznać się z nim

2. Poinformować dzieci, że celem zabawy jest stworzenie wielkiego domino z książek przez postawienie ich pionowo na stołach okładkami do przodu i żeby każda książka stojąca obok drugiej miała coś z nią wspólnego
3. Dzieci ustawiają książki i wyjaśniają co pierwsza „ma wspólnego” z poprzednią
4. Ważna zasada: Nie możemy używać tych samych wspólnych cech w dwóch kolejnych „połączeniach”
5. Przykłady “punktów wspólnych: podstawowy kolor okładki, element umieszczone na okładce , rozmiar, grubość, kształt książki, seria, autor, ilustrator, styl ilustracji, nowa lub używana książka, gatunek literacki itp.
6. Na koniec zajęć animator zaprasza dzieci do wybrania książki, która je zainteresowała i wypożyczenia jej

Formy kontynuacji zajęć

Dla młodszych dzieci: zebrać mniej książek (5-10), które mają jakieś wspólne punkty i pomóc dzieciom je znaleźć

Dla starszych dzieci: praca w parach, dzieci badają cechy książek by znaleźć książki o przeciwstawnych cechach

Wnioski dotycząca stosowania metod opracowanych w ramach projektu LiRe

Wdrożenie programu promocji czytelnictwa w ramach projektu LiRe przez Bibliotekę Publiczną w Dzielnicy Ursus m.st. Warszawy

Program promocji czytelnictwa był zorganizowany przez Bibliotekę Publiczną w Dzielnicy Ursus m.st. Warszawy dla uczniów szkół podstawowych w celu podniesienia świadomości dzieci i młodzieży na temat znaczenia czytania, zdobywania wiedzy i rozwijania osobowości. Realizacja projektu polegała na włączeniu całej społeczności lokalnej, aby przekonać dzieci i młodzież, że intensywność czytania nie jest uwarunkowana przez czas i miejsce, ale wymagana jest jedynie pasja i zaangażowanie organizatorów i uczestników projektu.

Właściwy dobór książek zaproponowanych uczniom umożliwia im wybór i czytanie tekstów, które są im bliskie i są dla nich istotne jest podstawowym czynnikiem programów promocji czytelnictwa. Drugim czynnikiem jest wygoształtowanie czasu na czytanie w klasie, na czytanie w czasie wolnym i na samodzielne czytanie z własnej woli. Samodzielne czytanie z własnej woli oznacza czytanie wtedy, kiedy przychodzi na to ochota, czyli sięganie po książkę dla przyjemności. Otoczenie pełne książek oraz nauczyciele i bibliotekarze pełniący rolę wzorów czytelniczych to dwa podstawowe czynniki, które motywują uczniów do osiągnięcia pozycji samodzielnego czytelnika.

Program promocji czytelnictwa stanowił jeden z głównych celów edukacji dzieci mający na celu poprawę nawyków czytania wśród dzieci w wieku od 7 do 13 lat. Kształtowanie nawyków czytania już od najmłodszych lat gwarantuje zamiłowanie do książek i wiedzy w wieku dojrzałym i istotnie wpływa na rozwój osobowości dziecka.

Cele programu promocji czytelnictwa były następujące :

- zaszczepienie nawyku czytania;
- rozbudzenie zainteresowania książką i multimediami;
- zachęcanie dzieci do spędzania wolnego czasu z książką.
- włączenie rodziców w proces edukacyjny dzieci

Opracowane moduły szkoleń dla nauczycieli i bibliotekarzy miały na celu przedstawienie schematów tworzenia programów promocji czytelnictwa i zachęcanie edukatorów do opracowywania takich programów z uwzględnieniem indywidualnych warunków społeczno-ekonomicznych i potrzeb danej społeczności lokalnej. Moduły szkoleń mogły być wykorzystywane w sposób elastyczny i uwzględniały indywidualne wymogi uczestników szkoleń.

Program promocji czytelnictwa objął wszystkie 4 szkoły podstawowe w Dzielnicy Ursus, a szczególnie Szkołę Podstawową nr 4. Jest to szkoła, wybudowana na początku lat 60 –tych i gruntownie zmodernizowana w ostatnich latach. Do szkoły uczęszcza około 500 uczniów w wieku 7 do 13 lat. Około 60 % uczniów pochodzi z rodzin, które przeniósł się do Warszawy ze wsi i małych miast. Rodzice na ogół nie pracują w dzielnicy Ursus tylko dojeżdżają do pracy do centrum Warszawy. Pozostałe 40 % uczniów pochodzi z rodzin, których członkowie byli w przeszłości pracownikami olbrzymiej i znanej w krajach Europy fabryki ciągników „ZPC Ursus”, zamkniętej w latach 90-tych. Szkoła zatrudnia 36 nauczycieli i 2 szkolnych bibliotekarzy, którzy aktywnie współpracują z Biblioteką Publiczną w Ursusie.

Szkolenia dla nauczycieli i bibliotekarzy, organizowane w Czytelnii Naukowej w Bibliotece Publicznej w Ursusie obejmowały prezentacje różnorodnych strategii czytania i nauczania dzieci z wykorzystaniem książek ilustrowanych, książek w językach obcych, książek historycznych itp. Omawiano również rolę bibliotek publicznych w edukacji dzieci i ich perspektywy rozwoju w krajach Europy. Prezentowane były programy promocji czytelnictwa, wykorzystywane w innych krajach o propagowaniu czytania dla przyjemności. Propozycje te miały na celu dostarczenie nauczycielom wiedzy dotyczącej sposobów rozbudzania wśród uczniów zainteresowania książką w wersji tradycyjnej i elektronicznej oraz zachęcenie do poszukiwania własnych rozwiązań, najkorzystniejszych dla danych środowisk szkolno-bibliotecznych.

Główne tematy realizowane w ramach programy promocji czytelnictwa to:

- Miś przyjaciel dzieci
- Moja pierwsza książka o planetach
- W świecie książek E. Niziurskiego i B. Schulza
- Spotkanie z baśnią
- Moja pierwsza magiczna książka
- Na Zielonej trawie – paw
- Wesole instrumenty
- Rزتargniona Czarownica
- Filmowe ekranizacje twórczości Astrid Lindgren
- Omnibus biblioteczny
- Moje hobby
- „Czytam, Wiem, Tworzę”
- ABC...UCZĘ SIĘ

1. Miś przyjaciel dzieci

Popularyzacja wśród dzieci książek, w których bohaterem jest Miś. Zapoznanie dzieci z czasopismem „Miś”. Wykorzystanie komputera w pracy i zabawie. Malowaniem przez dzieci „Misia” - bohatera wybranej książki.

2. Moja pierwsza książka o planetach

Zapoznanie dzieci z układem słonecznym. Kształtowanie umiejętności wykorzystywania książki jako źródła informacji. Zapoznanie się z literaturą popularno-naukową. Dzieci tworzą prace plastyczne, umożliwiające zapamiętanie i utrwalenie wiadomości o planetach.

3. W świecie książek E. Niziurskiego i B. Schulza

Zapoznanie się z biografią autorów. Zapoznanie się z literaturą piękną. Kształtowanie umiejętności dobrego czytania i pilnego słuchania. Rozwijanie umiejętności plastycznych. Dzieci wykonują proste prace plastyczne lub przygotowują „drzewko twórczości” wybranego autora.

4. Spotkanie z baśnią

Przybliżenie baśni jako gatunku literackiego. Zapoznanie z twórczością znanych baśniopisarzy. Zachęcenie do czytania baśni poprzez quizy, prace plastyczne i prezentacje audiowizualne.

5. Moja pierwsza magiczna książka

Zapoznanie dzieci z budową książki i jej powstaniem, z pojęciami takimi jak: autor, tytuł, ilustrator, ilustracja, tekst, spis treści, wydawnictwo. Wzbudzenie u dzieci szacunku do książki - dyskusja jak należy traktować książkę. Następnie każde dziecko samodzielnie stworzy książkę, będąc jej autorem oraz ilustratorem.

6. Na zielonej trawie – paw

Nauka wiersza Ewy Szelburg-Zarembiny poprzez zabawę. Ćwiczenie umiejętności starannej recytacji. Ćwiczenie pamięci. Rozwijanie umiejętności kształtowania przestrzennego. Poprzez zabawę plastyczną, muzyczną i rytmiczną dzieci w sposób łatwy i przyjemny uczą się wiersza na pamięć. Wykonują również przestrzenną inscenizację treści utworu.

7. Wesole instrumenty

Zapoznanie uczniów z instrumentami i ich dźwiękiem – wykorzystanie instrumentów muzycznych, książek i płyt CD. Utrwalenie terminologii muzycznej poprzez zabawę.

8. Roztargniona Czarownica

Głośne aktywne czytanie dzieciom książki „Czarownica Tekla i jej przyjaciele” Jennifer Jordan. Zapoznanie z trudnym słownictwem. Utrwalenie treści książki poprzez zabawę.

9. Filmowe ekranizacje utworów Astrid Lindgren

Zapoznanie dzieci z najbardziej znanymi ekranizacjami utworów Astrid Lindgren: *Pippi...* (z Inger Nilson), *Emila i Karlssona...* w reżyserii Ollego Hellboma. Porównywanie ujęć filmowych z ich literackimi pierwowzorami – czytanie fragmentów książek. Tworzenie przez dzieci portretu ulubionego bohatera.

10. Omnibus biblioteczny

Odkrycia i wynalazki z różnych dziedzin nauki ilustrowane planszami. Quiz i prace techniczno-plastyczne dotyczące wynalazków, dostosowane do wieku uczestników spotkania.

11. Moje hobby

Rola literatury popularnonaukowej w rozwijaniu zainteresowań i hobby. Rozmowa na temat znaczenia posiadania hobby w życiu. Wyszukanie przez dzieci książki na wybrany temat. Prezentacje swoich zainteresowań i hobby w formie tradycyjnej i elektronicznej.

12. Czytam, wiem, tworzę (kontynuacja projektu realizowanego z Ambasadą Szwecji)

Zajęcia poświęcone porównaniu refleksji uczniów na temat wybranego utworu, zrealizowanego poprzez różne media (książkę, film, słuchowisko, teatr, ilustracje).

13. ABC – uczyć się

Cykl tematyczny na podstawie książek z serii „ABC...uczę się” Małgorzaty Strzałkowskiej. Utrwalanie wiadomości poprzez zabawę z książką: przyswajanie wiedzy w formie zabawy na temat własnego kraju, informacje o Unii Europejskiej, w formie zabawy zapoznanie najmłodszych ze zwyczajami i obrzędem wielkanocnym zakończone zabawą plastyczną, zapoznanie się z figurami geometrycznymi zakończone pracą plastyczną (wyklejanka), zapoznanie się z podstawowymi kolorami tęczy.

Wykorzystano następujące techniki prowadzenia zajęć:

- prezentacje multimedialne i online
- głośne czytanie
- gry słowne, krzyżówki, zgadywanki
- rysunek, malarstwo i śpiew
- wystawy

Wnioski i sugestie

Zadaniem bibliotekarza jest stosowanie takich form pracy z książką, które będą atrakcyjne dla młodego odbiorcy i skłonią go do kontaktu z książką i biblioteką. Doświadczenie uczy, że dzieci często podchodzą z dużą rezerwą, a nawet z niechęcią do kontaktu z biblioteką i książką. Wynika to w szczególności z przymusu czytania lektur szkolnych, które są obowiązkowe i kojarzą się uczniom negatywnie. Oczywiście nadrzędnym celem jest uzupełnianie księgozbioru biblioteki o nowe pozycje książkowe i multimedialne. Ważne jest zaspakajanie potrzeb czytelniczych związanych z zainteresowaniami uczniów. Są to pozycje popularnonaukowe, bestsellery czytelnicze, nowości i książki popularne wśród młodzieży. Obecność nowych książek na półkach bibliotecznych na pewno skłoni uczniów do odwiedzenia biblioteki nie tylko ze względu na "konieczność wypożyczenia lektury".

Bardzo inspirująca dla dzieci i młodzieży jest działalność Koła Przyjaciół Biblioteki i Koła Wolontariatu, które w swej aktywności przy współudziale bibliotekarza organizuje wiele przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Członkowie tego koła są wolontariuszami, którzy są zaangażowani we wszystkie przedsięwzięcia edukacyjne biblioteki.

Działalnością popularyzującą czytelnictwo są zajęcia plastyczne, zajęcia literacko-teatralne a także konkursy promujące książki i czytelnictwo. Możliwość zdobycia nagrody, uzyskania pochwały są dla młodych czytelników bardzo ważne. Uczeń chcąc uczestniczyć w konkursie mobilizuje się do poszukiwania wiadomości, przez co zmuszony jest wielokrotnie do sięgnięcia do książki, jako źródła wiedzy. Konkursy organizowane przez bibliotekę cieszą się popularnością wśród dzieci i młodzieży w różnym wieku. Dzięki nim rozwijają oni zainteresowania literaturą piękną, popularnonaukową o różnorodnej tematyce. Wielokrotnie korzystają z wydawnictw informacyjnych i czasopism dla dzieci i młodzieży. Bibliotekarz przybliży książki uczniom poprzez pogadanki o książkach z dziećmi młodszyimi a dyskusje literackie z uczniami starszymi lub młodzieżą. Popularną formą wdrażania dzieci do spotkania z literaturą są małe formy teatralne realizowane przez bibliotekarza na różnych poziomach edukacyjnych. Uczniowie angażując się w przedstawienia poznają literaturę piękną, baśnie, twórczość pisarzy, a tym samym zbliżają się bardziej do biblioteki i jej zbiorów. Promocja książki to również lekcje biblioteczne, dzięki którym uczniowie zdobywają wiedzę potrzebną do swobodnego korzystania z księgozbiorów i poruszania się po

świecie informacji naukowej. Ważną specyfiką tego rodzaju zajęć to uwzględnienie przez bibliotekarza podmiotowej roli ucznia, jego pasji, zainteresowań, zdolności i predyspozycji twórczych. Takie podejście do zajęć aktywizuje uczniów rozwija ich twórcze myślenie jak również skłania do samodzielnego poszukiwania, selekcji, porządkowania i przetwarzania informacji. W ramach zajęć z uczniami biblioteka szkolna promuje książki poprzez gry i zabawy biblioteczne. W tym przypadku nauczyciel wykorzystując zainteresowania uczniów i drobne pomoce dydaktyczne utrwała wiedzę ucznia z zakresu literatury obowiązkowej jak również związanej z pasją i zainteresowaniami uczniów.

Radość czytania

“Dzień książki, zorganizowany w naszej szkole był dniem, w którym pozytywne reakcje dzieci sięgnęły zenitu”

“Słyszałem nawet komentarze uczniów w różnym wieku, że był to dla nich najlepszy dzień w całym roku szkolnym i że byli pod dużym wrażeniem tej ogólnoszkolnej imprezy”

(Nauczyciele z Cypru)

Dzień książki, zorganizowany w naszej szkole był

Raport zbiorczy wdrożenia programu promocji czytelnictwa przez partnerów projektu LiRe

Partnerzy projektu „Czytelnicy przez Całe Życie” - LiRe (Lifelong Readers) rozwinęli i wdrożyli w krajach programy promocji czytelnictwa. Głównym celem projektu było nakłonienie dzieci i młodzieży do czytania i wytworzenie w nich nawyku czytania poprzez stworzenie środowiska czytelniczego.

Motto realizowanego projektu brzmiało: „Uczeń przez całe życie to przede wszystkim czytelnik przez całe życie”.

Poniższy raport podsumowuje rezultaty badań przeprowadzonych przez partnerów projektu w latach 2012-2013. Zawiera on szczegóły dotyczące opisanych programów promocji czytelnictwa oraz opracowanych w ramach projektu modułów szkoleń dla nauczycieli i bibliotekarzy. Program „Czytelnicy przez Całe Życie” został przeprowadzony w szeregu szkół i bibliotek w krajach partnerskich i obejmował w zależności od typu podejmowanych działań od 120 do 500 uczestników. Uczestnikami zajęć były dzieci i młodzież w wieku od 3-16 lat, reprezentujące różne kultury, różne stopnie sprawności umysłowej i fizycznej oraz różne nawyki czytelnicze. Taka różnorodność uczestników zajęć była dużym atutem realizowanego projektu.

Moduły szkoleń dla nauczycieli i bibliotekarzy miały na celu zaprezentowanie schematów tworzenia programów promocji czytelnictwa i zachęcenie edukatorów do opracowywania takich programów z uwzględnieniem indywidualnych warunków społeczno-ekonomicznych i potrzeb szkół i bibliotek. Moduły szkoleń mogły być wykorzystywane w sposób elastyczny i uwzględniały indywidualne wymogi uczestników szkoleń.

Niektórzy partnerzy zorganizowali stacjonarne warsztaty, niektórzy udostępniili informację online.

Standardowy program promocji czytelnictwa obejmuje:

- działania służące wizualizacji potrzeb czytelniczych
- działania promujące czytanie w klasie
- ogólnoszkolne działania promujące czytelnictwo
- włączanie rodziców
- reklamowanie lokalnej biblioteki publicznej lub biblioteki szkolnej wśród uczniów.

Oczywiście każdy taki program powinien uwzględnić szczególne wymogi uczestników akcji np. niepełnosprawność, dwujęzyczność itp.

Partnerzy projektu sugerują, aby każdy program promocji czytelnictwa zawierał:

1. Etap wstępny – inicjujący akcją:
 - Ocenę nawyków czytelniczych przed realizacją programu
 - Ocenę dotychczasowej promocji czytelnictwa w placówce
 - Konsultację z dyrekcją
2. Etap podsumowujący:
 - Ocenę nawyków czytelniczych po realizacji programu
 - Ocenę promocji czytelnictwa po realizacji programu
 - Przeprowadzenie ankiet i wywiadów z grupami docelowymi.

Realizowany w szkole lub bibliotece program promocji czytelnictwa zwiększa zainteresowanie uczniów książkami i wydarzeniami:

„To było zadziwiające, że 12-letni uczniowie zawsze pełni energii i hałaśliwi podczas lekcji bibliotecznej lub znużeni i zmęczeni bardzo uważnie słuchali siebie nawzajem podczas spotkań Dyskusyjnego Klubu Książki Kakao, kiedy to prezentowali kolejno ulubione książki, komentowali wypowiedzi kolegów, pytali o szczegóły związane z przedstawianymi książkami. Nigdy wcześniej podczas tradycyjnych lekcji nie miałam takiego porządku i skupienia uczniów jak podczas zajęć Dyskusyjnego Klubu Książki Kakao” (bibliotekarz z Austrii)

Program promocji czytelnictwa zwiększa liczbę dzieci i młodzieży, czytających dla przyjemności. „Dzień książki, zorganizowany w naszej szkole był dniem, w którym pozytywne reakcje dzieci sięgnęły zenitu. Słyszałam nawet komentarze uczniów w różnym wieku, że był to dla nich najlepszy dzień w całym roku szkolnym i że byli pod dużym wrażeniem tej ogólnoszkolnej imprezy. (nauczyciele klas pierwszych z Cypru)

Program promocji czytelnictwa wzbogaca kulturę czytania.

„Zarówno nauczyciele, jak i rodzice zauważyli pozytywne zmiany w kulturze czytania uczniów. Aż przyjemnie było patrzeć, jak dzieci podczas przerw szkolnych lub w wolnym czasie rozmawiały o książkach: Czy czytałeś tę książkę? Spróbuj przeczytać tę książkę. Mnie się podoba tamta” (nauczyciele z Irlandii)

Program promocji czytelnictwa przyciąga rodziców.

Program realizowany w szkole spowodował wzrost zainteresowania rodziców czytaniem dla przyjemności i zwiększeniem ilości czasu, poświęconego czytaniu w domu. W ten sposób środowisko rodzinne przyczyniło się do propagowania czytelnictwa wśród dzieci a rodzice stali się potencjalnymi promotorami czytania w wolnym czasie.

Program zachęcił dzieci i młodzież do czytania podczas wakacji.
Np. w Grecji ilość dzieci i młodzieży, która czytała dla przyjemności podczas wakacji wzrosła do 38%.

Zalecenia dla nauczycieli i bibliotekarzy oraz zarządzających instytucjami kulturalno-oświatowymi

Przygotowanie programu promocji czytelnictwa wymaga:

- zapewnienie aktywnego udziału całego zespołu w przygotowaniu, wdrażaniu i ocenie programu;
- utworzenie zespołu ds. promocji czytelnictwa w celu opracowania długofalowego programu i rozwinięcia nowej kultury czytelnictwa w szkole lub bibliotece;
- zaadaptowanie narzędzi opracowanych przez partnerów projektu LiRe (np. ankiet ewaluacyjnych lub scenariuszy zajęć) w celu zaspokojenia potrzeb danej instytucji;
- ustalenie realistycznych celów, szczegółowe zaplanowanie działań i rozdzielenie zadań, określenie osób odpowiedzialnych;
- promowanie akcji na terenie całej instytucji.

Wykorzystanie scenariuszy zajęć:

- należy rozpocząć od przejrzania wszystkich scenariuszy zajęć, zamieszczonych na stronie internetowej projektu;
- należy wypróbować jedną lub dwie propozycje zajęć z jedną klasą lub z małą grupą czytelników, należy zrobić notatki lub dokonać odpowiednich zmian zgodnie z potrzebami dzieci (sprawność fizyczna i umysłowa, płęć, dwujęzyczność itp.);
- należy włączyć rodziców;
- należy rozpropagować znaczenie czytania w życiu każdego człowieka;
- należy promować szkolną lub publiczną bibliotekę, zorganizować dni otwarte biblioteki lub ogólnie środowiskowe festiwale książki lub dni książki.

Wskazówki dla decydentów i polityków

- należy wzmocnić instytucje i pracowników, odpowiedzialnych za promowanie czytelnictwa;
- należy dostarczać odpowiednich narzędzi i gromadzić dane dotyczące etosu i kultury czytelniczej w szkołach;
- należy rozmawiać z dyrektorami szkół i bibliotek, jak dbać o kulturę czytelniczą;
- należy wspierać i propagować tworzenie programów promocji czytelnictwa, angażując w to nauczycieli i bibliotekarzy;
- należy promować działania czytelnicze i rozpowszechniać informacje o nich w mediach;
- należy wspierać tworzenie zespołów ds. promocji czytelnictwa w szkołach;
- należy organizować szkolenia dla nauczycieli i bibliotekarzy w zakresie organizacji zajęć czytelniczych;
- należy inwestować w dobrze zorganizowane i wyposażone biblioteki publiczne i szkolne;
- należy wspierać i zachęcać do organizowania wydarzeń promujących czytelnictwo wśród uczniów, nauczycieli, bibliotekarzy i rodziców.

Wnioski

Projekt LiRe odniósł sukces w rozwoju kultury czytelniczej w szkołach i bibliotekach krajów partnerskich. Podjęte przez konsorcjum działania były

elastyczne i spełniły wymogi różnych instytucji kulturalno-oświatowych. Zaproponowany program promocji czytelnictwa wpłynął na wzrost świadomości czytania dla przyjemności, zachęcił dzieci, młodzież i rodziców do czytania w domu, wpłynął pozytywnie na poszerzenie doświadczeń czytelniczych uczniów oraz zwiększenie zakresu tekstów czytanych przez nich w szkole i w domu. W każdej instytucji kulturalno-oświatowej powinien istnieć zespół ds. promocji czytelnictwa, który zapewniłby ciągłość działań na rzecz czytelnictwa przez kolejne lata. Wskazana jest pomoc ekspertów zewnętrznych w tworzeniu programu promocji czytelnictwa w pierwszych dwóch latach działania zespołu.

Wzbogacamy kulturę czytania

“Zarówno nauczyciele, jak i rodzice zauważyli pozytywne zmiany w kulturze czytania uczniów. Aż przyjemnie było patrzeć, jak dzieci podczas przerw szkolnych lub w wolnym czasie rozmawiały o książkach: Czy czytałeś tę książkę? Spróbuj przeczytać tę książkę. Mnie się podoba tamta” (nauczyciele z Irlandii)

ANKIETA OCENY NAWYKÓW CZYTELNICZYCH

Proszę zaznaczyć (✓) wybraną odpowiedź

1. Płeć:	☐ chłopiec	☐ dziewczyna		
2. Klasa: _____				
3. Jakim językiem ojczystym się posługujesz w domu?	_____	_____	_____	
4. Lubię czytać ... [prosze zaznaczyć (✓) wszystko, co lubisz czytać]				
☐ strony internetowe	☐ czasopisma	☐ gazety	☐ powieści o robotach i statkach kosmicznych	
☐ poezję	☐ komiksy	☐ encyklopedie	☐ powieści historyczne	
☐ powieści przygodowe	☐ powieści magiczne	☐ powieści obyczajowe	☐ powieści o książętach i księżniczkach	
☐ powieści o tajemnicach	☐ książki instruktażowe	☐ biografie	☐ (inne) _____	
5. Czytam po cichu w klasie:				
☐ nigdy	☐ 2-3 razy do roku	☐ raz na miesiąc	☐ raz w tygodniu	☐ codziennie
6. W domu czytam dla przyjemności (nie jako prace domową):				
☐ nigdy	☐ 2-3 razy do roku	☐ raz na miesiąc	☐ raz w tygodniu	☐ codziennie
7. Wypożyczam książki z biblioteki:				
☐ nigdy	☐ 2-3 razy do roku	☐ raz na miesiąc	☐ raz w tygodniu	☐ codziennie
8. Czytam w ciągu wakacji:				
☐ nigdy	☐ 2-3 razy do roku	☐ raz na miesiąc	☐ raz w tygodniu	☐ codziennie
9. Dyskutuję z przyjaciółmi lub rodziną o tym, co ostatnio przeczytałem:				
☐ nigdy	☐ 2-3 razy do roku	☐ raz-dwa razy na miesiąc	☐ raz-dwa razy w tygodniu	☐ codziennie
10. Kto tobie czyta w domu? ... [prosze zaznaczyć (✓) wszystkie możliwości, jeśli to prawda]				
☐ mój tata	☐ moja mama	☐ inny dorosły	☐ brat/siostra	☐ nikt
11. W klasie czytam za pomocą [prosze zaznaczyć (✓) wszystkie możliwości, jeśli to prawda]				
☐ komputera	☐ tabletu (n.p. iPada)	☐ komórki	☐ internetu	☐ nie używam żadnych urządzeń
12. At home, I read stories by using ... [prosze zaznaczyć (✓) wszystkie możliwości, jeśli to prawda]				
☐ komputera	☐ tabletu (n.p. iPada)	☐ komórki	☐ internetu	☐ nie używam żadnych urządzeń

Proszę uzupełnić następujące zdania. Można pozostawić puste miejsce

47. Moja ulubiona książki to: _____

48. Mój ulubiony autor to: _____

49. Tytuły książek, jakie ostatnio przeczytałem/przeczytałam:

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

50. Czytałbym/Czytałabym chętniej, jeśli

51. Czytałbym/Czytałabym więcej w wolnym czasie, jeśli:

PLAN PROMOCJI CZYTELNICTWA

Planowane zadanie	Termin realizacji	Osoba odpowiedzialna	Grupa docelowa	Opis

LIFELONG READERS

PARTNERS

UNIVERSITY
OF PIRAEUS

Coiste Gairmoideachais Chontae na Mí
Fóntas agus Nuálócht in Oideachas
County Meath VEC
Excellence and Innovation in Education

www.lifelongreaders.org

66 Metochiou, Engomi 2407, Cyprus
Tel: +357 22 795128
Fax: +357 22 772616
www.cardet.org
info@cardet.org